

Hodnocení ekonomické situace a materiálních životních podmínek v středoevropském srovnání – zima 2014

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v14-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>13. – 20. 1. 2014</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1105</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>262</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EV.10, EV.11, EU.33, EU.34</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>17. března 2014</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V lednu 2014 CVVM zjišťovalo, jak občané hodnotí materiální životní podmínky svých domácností a ekonomickou situaci v zemi. Pod zastřešením CEORG¹ byl výzkum na toto téma v lednu či v únoru realizován též v Polsku², Maďarsku³ a na Slovensku⁴.

¹ CEORG [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v ČR [CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutató Intézet és Társadalomkutató Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badania Opinii Społecznej]. S CEORG pravidelně spolupracuje i slovenská agentura FOCUS.

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 9. až 15. 1. 2014 na reprezentativním souboru 1067 respondentů ve věku od 18 let.

³ V Maďarsku proběhl sběr dat v termínu od 12. do 18. 2. 2014 na reprezentativním souboru 1007 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat realizovala agentura FOCUS ve dnech od 27. 1. do 5. 2. 2014. Dotazováno bylo 1051 respondentů ve věku od 18 let.

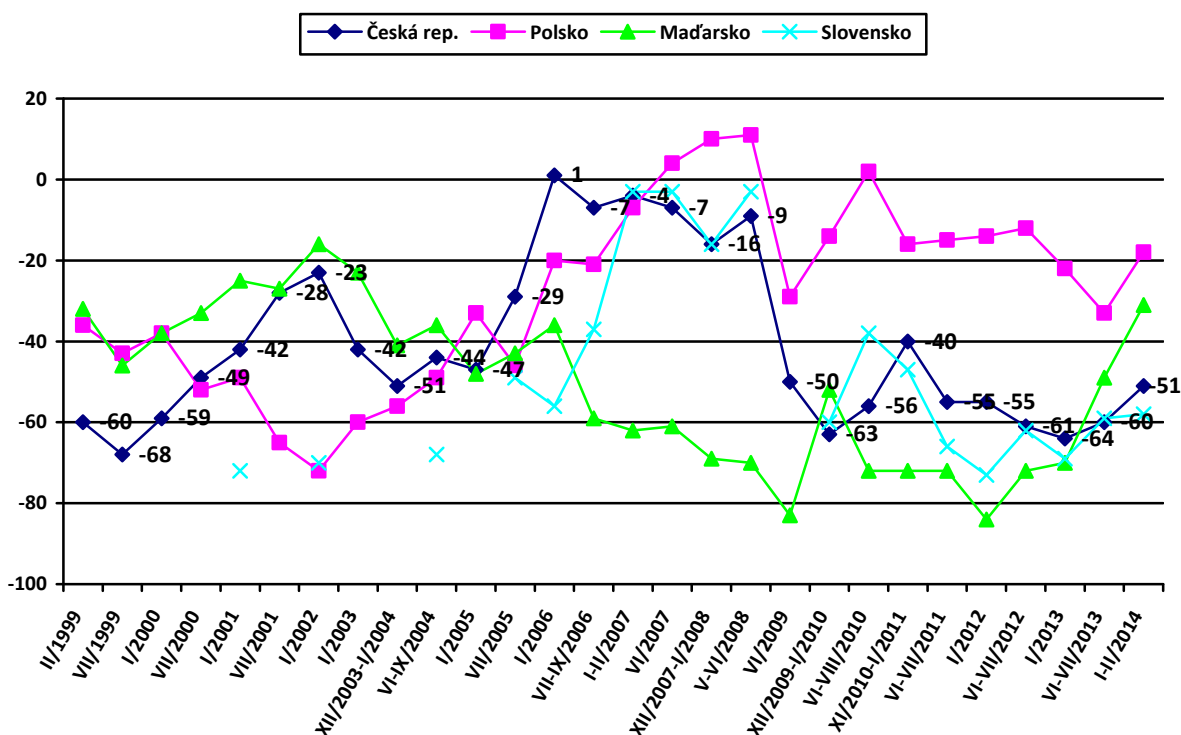
Tabulka 1: Hodnocení současné ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobrá	0	1	0	0
dobrá	8	19	13	7
ani dobrá, ani špatná	32	37	39	27
špatná	44	31	34	39
velmi špatná	15	7	10	26
neví	1	5	4	1

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 13. - 20. 1. 2014, 1105 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 9. - 15. 1. 2014, 1067 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 12. - 18. 2. 2014, 1007 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 27. 1. - 5. 2. 2014, 1051 respondentů starších 18 let.

Graf 1: Hodnocení ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“ a součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

První otázka se týkala toho, jak respondenti vidí ekonomickou situaci své země.⁵ Jak ukazují výsledky zachycené v tabulce 1 a v grafu 1, ve všech střeoevropských zemích zapojených do výzkumu respondenti hodnotí současnou ekonomickou situaci častěji negativně než pozitivně. V případě Polska, kde hodnocení dopadlo relativně nejlépe, podíl nepříznivého hodnocení dosahoval jen necelých dvou pětin (38 %), zatímco pětina (20 %) Poláků hodnotila ekonomickou situaci ve své zemi naopak příznivě, takže rozdíl činil pouze 18 procentních bodů. Na druhém místě pak s menším odstupem skončilo Maďarsko, kde podíl nepříznivého hodnocení ekonomické situace mírně překročil úroveň dvou pětin (44 %) a podíl pozitivního hodnocení lehce převýšil jednu desetinu

⁵ Otázka: "Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?"

(13 %) s rozdílem 31 procentních bodů. V České republice, která skončila třetí, ekonomickou situaci v lednu hodnotila kriticky třipětinová většina (59 %) občanů při 8 % pozitivních ohlasů, což představuje rozdíl 51 procentních bodů. Na Slovensku lidé tamní ekonomickou situaci vnímají ještě o trochu hůře než v Česku, když téměř dvě třetiny (65 %) Slováků hodnotí situaci negativně, zatímco pozitivní vyjádření představují 7 % odpovědí a rozdíl mezi pozitivním a negativním hodnocením dosahoval 58 procentních bodů.

V porovnání s minulým šetřením z poloviny loňského roku se hodnocení v případě Maďarska, Polska a v menší míře i ČR zlepšilo, přičemž zejména v případě Maďarska, kde lidé donedávna hodnotili tamní ekonomickou situaci stabilně nejhůře, se během posledního roku negativní rozdíl mezi příznivým a nepříznivým hodnocením snížil o 39 bodů. O něco lépe než před rokem ekonomickou situaci ve své zemi hodnotí i Češi a Slováci.

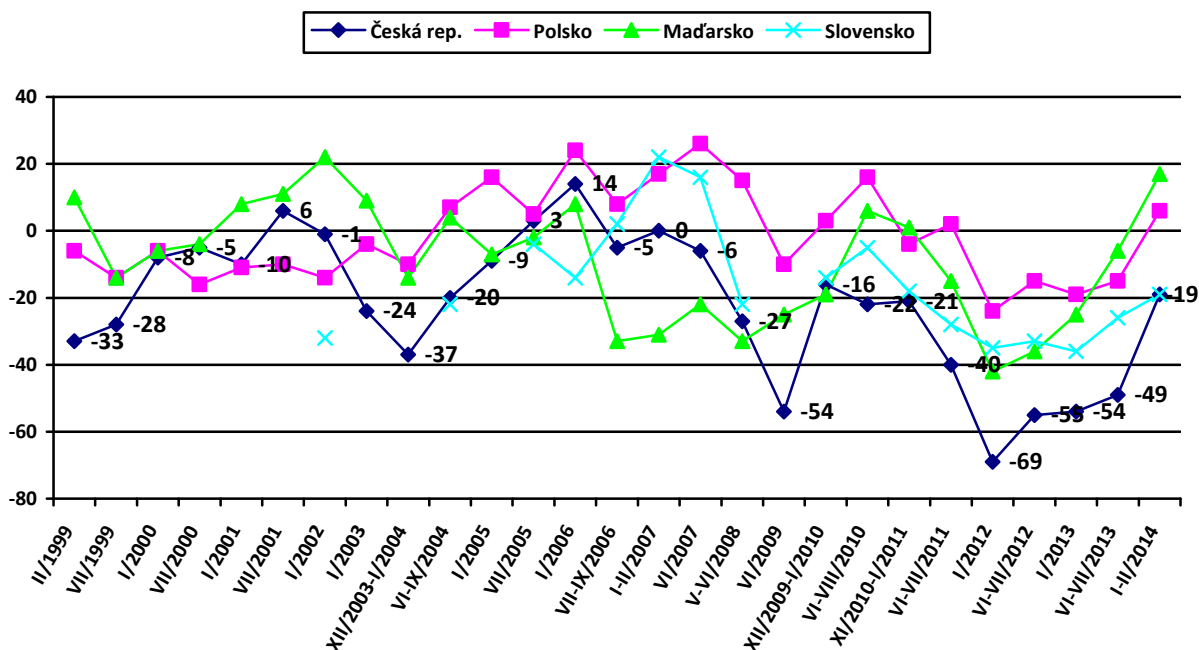
Tabulka 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	1	1	1	1
trochu se zlepší	16	24	33	14
nezmění se	41	48	37	43
trochu se zhorší	28	17	13	22
velmi se zhorší	8	2	4	12
neví	6	8	12	8

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 13. - 20. 1. 2014, 1105 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 9. - 15. 1. 2014, 1067 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 12. - 18. 2. 2014, 1007 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 27. 1. - 5. 2. 2014, 1051 respondentů starších 18 let.

Graf 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Očekávání budoucího ekonomického vývoje⁶ zachycené v tabulce 2 a v grafu 2 nabízí poněkud odlišný obrázek oproti samotnému hodnocení aktuální situace. Zde v případě Maďarska a Polska vidíme mírný převis očekávaného zlepšení ekonomické situace nad předpokládaným zhoršením, přičemž relativně nejoptimističtější trend vývoje v nejbližším období předpovídají Maďaři, mezi nimiž 34 % čeká zlepšení a jen necelá pětina (17 %) počítá se zhoršením situace, což představuje velmi výrazný pozitivní posun zejména v porovnání s počátkem roku 2012, od něhož se očekávání maďarské veřejnosti postupně poměrně rychlým tempem zlepšují. Toto zlepšování přitom úzce koresponduje s postupně se zlepšujícím hodnocením stávající ekonomické situace v Maďarsku. Mezi Poláky pak zlepšení očekává čtvrtina (25 %), naopak zhoršení asi pětina (19 %) a téměř polovina (48 %) nepředpokládá žádnou změnu ekonomické situace v nejbližším období. V případě ČR a Slovenska jsou očekávání dalšího vývoje ekonomické situace dosti podobná, když 17 % Čechů a 15 % Slováků předpokládá zlepšení a 36 % Čechů a 34 % Slováků počítá se zhoršením ekonomické situace. V porovnání s předchozím výzkumem z poloviny loňského roku jsou vedle Maďarska očekávání významně příznivější rovněž v Polsku a v ČR.

Tabulka 3: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobré	4	14	0	1
dobré	36	29	14	23
ani dobré, ani špatné	39	43	49	47
špatné	16	7	29	21
velmi špatné	5	7	8	7
neví	0	0	0	1

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 13. - 20. 1. 2014, 1105 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor*; Polsko - CBOS, 9. - 15. 1. 2014, 1067 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 12. - 18. 2. 2014, 1007 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 27. 1. - 5. 2. 2014, 1051 respondentů starších 18 let.

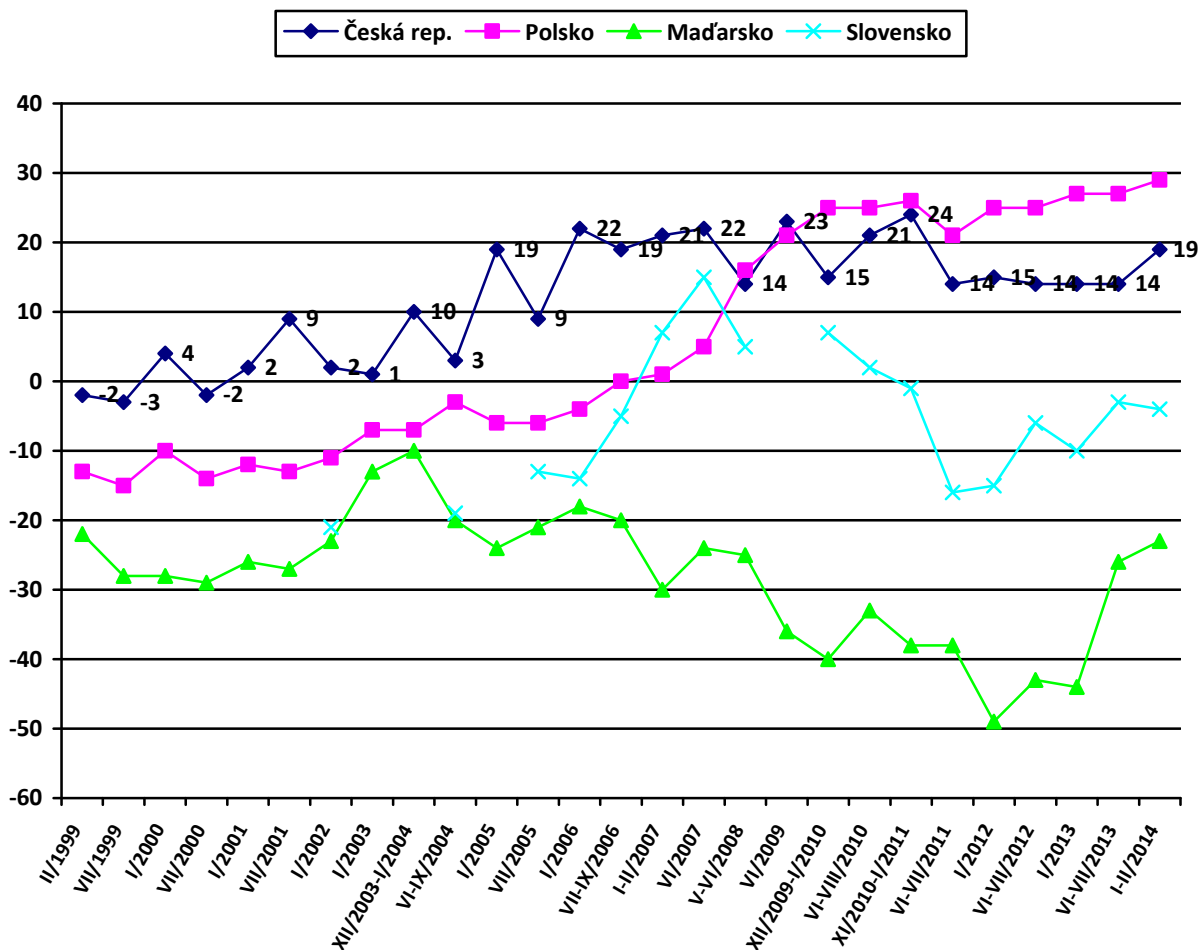
Materiální životní podmínky svých domácností⁷ hodnotí respondenti v Polsku a ČR častěji kladně než záporně, přičemž Poláci jsou ve svých vyjádřeních poněkud optimističtější. V Polsku dosáhl podíl pozitivního hodnocení materiálních životních podmínek úrovně více než dvou pětín (43 %), zatímco negativní hodnocení bylo na úrovni jedné sedminy (14 %). Mezi českými občany pozitivní vyjádření v tomto ohledu uvedly dvě pětiny (40 %), což se od Poláků příliš neliší, avšak podíl negativních vyjádření činil o málo více než pětinu (21 %). Na Slovensku, kde v letech 2007 až 2010 pozitivní hodnocení rovněž převažovalo nad negativním, nyní naopak lehce převažuje to negativní, které uvedla více než čtvrtina (28 %) tamních respondentů, nad pozitivním, jež bylo na úrovni necelé čtvrtiny (24 %). Největší část dotázaných na Slovensku se ovšem přiklání k středovému hodnocení „ani dobré, ani špatné“, jehož podíl mezi nimi dosahoval bezmála jedné poloviny (47 %). Nejskeptičtější pohled na materiální životní podmínky svých domácností mají, a to v celém období našeho měření od roku 1999 v podstatě trvale, obyvatelé Maďarska, kde pouze 14 % vidí situaci svých domácností kladně a 37 % naopak záporně. Oproti polovině loňského roku byl v hodnocení materiálních životních podmínek domácností zaznamenán jen

⁶ Otázka: "Myslíte si, že se v příštím roce ekonomická situace v ČR velmi zlepší, trochu se zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?"

⁷ Otázka: „Jak byste hodnotil současné materiální životní podmínky Vaší domácnosti? Jako velmi dobré, spíše dobré, ani dobré, ani špatné, spíše špatné, velmi špatné?“

drobný pozitivní posun v případě ČR, kde se o čtyři procentní body zvýšil podíl příznivého hodnocení materiálních životních podmínek domácnosti. V případě Maďarska se pak potvrdilo poměrně výrazné zlepšení zaznamenané v polovině minulého roku (viz graf 3).

Graf 3: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobré“ a „dobré“ a součtem podílů „špatné“ a „velmi špatné“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

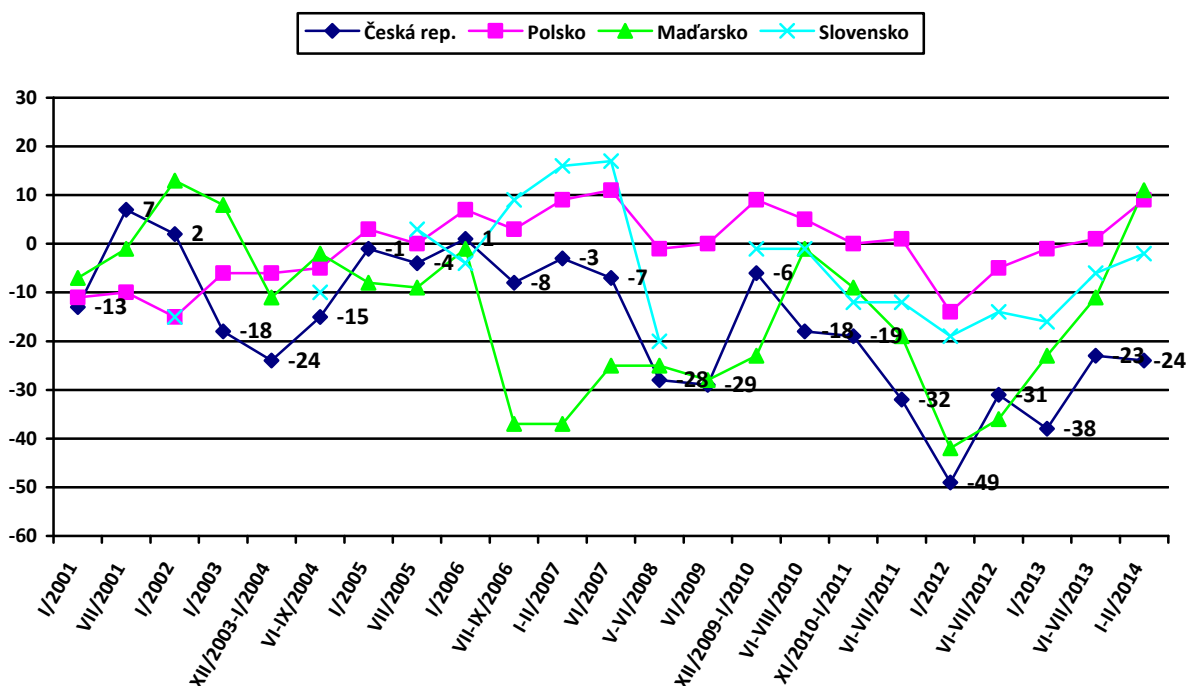
Tabulka 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	1	3	1	1
trochu se zlepší	10	17	27	15
nezmění se	49	69	44	57
trochu se zhorší	29	8	13	13
velmi se zhorší	6	3	4	5
neví	5	0	11	9

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 13. - 20. 1. 2014, 1105 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 9. - 15. 1. 2014, 1067 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 12. - 18. 2. 2014, 1007 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 27. 1. - 5. 2. 2014, 1051 respondentů starších 18 let.

Graf 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepšil“ a „trochu se zlepšil“ a součtem podílů „trochu se zhoršil“ a „velmi se zhoršil“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Z hlediska budoucího vývoje materiálních podmínek⁸ se v Maďarsku a Polsku spíše očekává zlepšení než zhoršení situace s podobným rozdílem mezi podíly obou těchto názorových skupin (+11 a +9 procentních bodů), ovšem při velmi odlišném rozložení jednotlivých typů předpovědí. Zatímco v Polsku zlepšení očekává pouze pětina (20 %) dotázaných, se zhoršením počítá jen asi desetina (11 %) a více než dvě třetiny Poláků (69 %) nepředpokládají změnu, v Maďarsku se zlepšením kalkuluje víc než čtvrtina (28 %) veřejnosti, téměř pětina (17 %) čeká zhoršení a se žádnou změnou nepočítají o málo více než dvě pětiny (44 %) Maďarů. V případě Slováků jsou podíly deklarovaného zlepšení (16 %) a zhoršení (18 %) prakticky vyrovnané, přičemž bezmála tři pětiny (57 %) nečekají ohledně materiálních životních podmínek svých domácností žádnou změnu. Relativně nejskeptičtější budoucí vývoj materiálních životních podmínek posuzují respondenti v ČR, kde zlepšení očekává pouze desetina (11 %), zhoršení pak předpokládá více než třetina (35 %) a stav beze změn předpovídá asi polovina (49 %) dotázaných. Oproti předchozímu šetření z poloviny loňského roku se výrazně zlepšila očekávání ze strany Maďarů, menší příznivý posun lze zaznamenat i mezi Poláky. Ve všech zemích pak můžeme konstatovat zlepšení očekávání v průběhu uplynulých dvou let, když všude jsou budoucí vyhlídky v tomto směru hodnoceny výrazně příznivěji než na počátku roku 2012 a také lépe než o rok později počátkem roku 2013.

⁸ Otázka: „Očekáváte, že materiální životní podmínky Vaší domácnosti se v příštím roce velmi zlepšil, trochu zlepšil, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?“